

§ 18

Keski-Suomen ELY-keskuksen / Väyläviraston maa-aineslupahakemus (2024-2)

JyväskyläDno-2025-338

Valmistelija / lisätiedot:

Petteri Ahonen, ympäristönsuojelupäällikkö, petteri.ahonen@jyvaskyla.fi

Liitteet

- 1 Maa-aineslupapäätösehdotus 2024-2
- 2 Sijaintikartta maa-aineslupa 2024-2

Keski-Suomen ELY-keskuksen L-vastuualue / Väylävirasto hakee maa-aineslupaa hiekan, hiekkaisen soran ja kivisen soran ottoon 5 vuodeksi aikaisemmalle ottoalueelle kiinteistölle Soranottopaikka 179-439-6-0. Aikaisempi maa-aineslupa on päättynyt tammikuussa 2025, mutta alueelta ei ole otettu maa-ainesta vuoden 2003 jälkeen. Ottamisalue sijaitsee Jyväskylässä Putkilahdella Korpilahden keskustasta noin 20 kilometriä kaakkoon ja Putkilahden kyläkeskuksesta 3 kilometriä etelään. Suunnitelma-alue sijoittuu kaupungin yleiskaavassa Putkilahden valtakunnallisesti arvokkaaksi merkitylle maisema-alueelle (ma1). Ottamisaluetta on rajattu uudelleen lupaprosessin aikana siten, että ottamisalue on 1,25 hehtaaria ja suunnitelma-alue 4,29 hehtaaria. Kokonaisottomäärä on 28 000 m³.

Rakennus- ja ympäristölautakunta toimii kunnan maa-aineslaissa tarkoitettuna lupaviranomaisena (hallintosääntö 16 §)

Ehdotus

Esittelijä: Päivi Pietarinen, ympäristöjohtaja

Rakennus- ja ympäristölautakunta myöntää maa-ainesluvan liitteenä olevan päätösehdotuksen mukaisesti.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä 21.3.2025 Jyväskylän kaupungin verkkosivuilla.

Kuulutus on julkaistu Jyväskylän kaupungin verkkosivuilla 24.3.-30.4.2025.

Otteen oikeaksi todistaa

Jyväskylässä
20.03.2025

Marika Laitinen
asianhallintasihteeri

Hallintovalitus

§18

Hallintovalitus

Valitusosoitus, hallintovalitus, maa-aineslupapäätös

Valitusviranomainen ja valitusoikeus

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen**.

Valituksen saa tehdä

- asianosainen
- kunnan jäsen
- rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät
- toiminnan sijaintikunta ja muu kunta, jonka alueella toiminnan ympäristövaikutukset ilmenevät
- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä toiminnan vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
- muu asiassa yleistä etua valvova viranomainen

Muutoksenhaun maksu

Valituksen käsittelyn maksullisuudesta saa tietoja valitusviranomaiselta. Maksuista, niiden määrästä ja maksuvapautuksen perusteista on säädetty tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) ja tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta annetussa oikeusministeriön asetuksessa (1122/2021).

Valitusaika

Valitus on jätettävä hallinto-oikeudelle 30 päivän kuluessa päätöksen ^{tiedoksaannista.} antopäivästä.* Valitusaikaa laskettaessa antopäivää ei lueta määräaikaan. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.

Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä. Mikäli päätös on annettu tiedoksi asianosaiselle sähköisenä viestinä hänen suostumuksellaan, katsotaan asiakirja annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Muiden katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun päätös on asetettu yleisesti nähtäväksi Jyväskylän kaupungin verkkosivuille.

Valituksen muoto, sisältö ja liitteet

Valitus on tehtävä **kirjallisena**.

Valituksessa on **ilmoitettava**

* Tehty 26.3.2025 hallintolain § 51 ja § 52 mukainen kirjoitusvirheen korjaus.

-
- päätös, johon haetaan muutosta
 - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
 - vaatimuksen perustelut
 - mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan
 - valittajan nimi ja yhteystiedot
 - postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Valitukseen on **liitettävä**

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle

Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksen toimittaminen

Valitus on valittajan tai hänen valtuuttamansa asiamiehen toimitettava valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä. Valituksen voi toimittaa myös faksina tai sähköpostitse. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä, eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Sähköisen viestin (faksin ja sähköpostin) katsotaan saapuneen viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä. Valitus lähetetään aina lähettäjän omalla vastuulla.

Valitusviranomaisen yhteystiedot

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Raatihuoneenkatu 1
13100 Hämeenlinna
Puhelin: 029 56 42210
Faksi: 029 56 42269
Sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi
Virka-aika: 8.00-16.15

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/>.

ASIA

Päätös maa-aineslain 4 §:n mukaisesta maa-ainesten ottamislupahakemuksesta.

HAKIJA

Keski-Suomen ELY-keskus / Väylävirasto

OTTAMISALUEEN SIJAINNITPAIKKA JA MAANOMISTAJA

Kunta : Jyväskylän kaupunki (179)
Kylä : Putkilahti (439)
Tila : Soranottoaikka, 6:0
Omistaja : Valtio

Soranottoaikka 6-0 tila on lunastusyksikkö eikä siihen ole lainhuutoa. Sora-alue on otettu Keski-Suomen tiepiirin omistukseen lunastustoimituksessa n:o 112168. Hallinnoiva viranomais on Keski-Suomen ELY-keskus / Väylävirasto. Alueen koilliskulmaan on Putkilahden tiekunnille perustettu tienpitoaineen ottamisrasite (tunnus: 000-2008-K2171 Tiekuntien sora).

HAKEMUKSEN VIREILLETULO

Hakemus on tullut vireille 2.12.2024.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE

Maa-aineslaki 4 § 1 momentti

LUPATILANNE

Alueella on Jyväskylän kaupungin rakennus- ja ympäristölahtakunnan 25.11.2014 § 95 (antopäivä 2.12.2014) myöntämä maa-aineslupa (Dnro 971/2014, 2014-3). Luvan voimassaolo on päättynyt 2.1.2025. Uutta lupaa haetaan tienpitomateriaalin ottamista varten Jyväskylän kaupungin sekä Luhangan ja Joutsan kuntien alueella tapahtuvaan yleisten teiden tienpitoon.

OTTAMISALUEEN SIJAINNIT JA YMPÄRISTÖ

Ottamisalueen sijainti

Ottamisalue sijaitsee Korpilahden keskustasta 20 kilometriä kaakkoon ja Putkilahden kyläkeskuksesta 3 kilometriä etelään. Korpilahti – Joutsa maantiestä (610) alue on 1,4 kilometriä länteen.

Lähin vakituinen asuinrakennus sijaitsee ottamisalueen pohjoisreunasta 230 metriä pohjoiseen. Lähin vapaa-ajanasunto sijaitsee Varsajärven rannalla ottamisalueen eteläreunalta 70 metriä lounaaseen. Aluetta rajoittaa pohjoisessa, idässä ja etelässä sama tila. Tila on metsätalouskäytössä, mutta tilalta on otettu maa-ainesta suunnitelma-alueen pohjoisreunaan rajautuvalta puolelta. Lounaassa on naapureina kaksi vapaa-ajan asuntoina toimivaa kiinteistöä. Luoteispuolella sijaitsee metsätalouskäytössä oleva tila. Varsajärveen on ottamisalueen reunalta matkaa noin 100 metriä.

Kaavoitustilanne

Keski-Suomen maakuntakaavassa on alueeseen kohdistuvina merkintöinä biotalouteen tukeutuva alue, valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokas maisema-alue, matkailun ja virkistykseen vetovoima-alue ja kulttuuriympäristön vetovoima-alue. Suunniteltu ottamisalue sijoittuu Putkilahden kulttuurimaisemat -valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle (VAMA 2021). Jyväskylän kaupungin yleiskaavassa on alueella merkintä ma-1. Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston periaatepäätöksen mukainen valtakunnallisesti arvokas maisema-alue sekä maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Asemakaavaa alueella ei ole.

Luonnonolot ja maisema

Lähimmät luonnonsuojelualueet sijaitsevat ottamisalueesta noin 550 metriä pohjoiseen/koilliseen ja noin 750 metriä länteen Huuvuossa. Ottamisalueen länsipuolella Etu-Varman tien toisella puolella on muinaisjäännös, Vanha-Repolan saunapello. Ottamisalue on sitä huomattavasti korkeammalle nousevan Pirttivuoren pohjoisosaa. Etu-Varmantien toisella puolella lännessä on peltoa, muutoin alueen ympäristö on sekametsää. Myös koillis- ja itäpuolella on metsän takana peltoa. Alueelta ei ole näköyhteyttä Varsajärveen.

Pohja- ja pintavedet

Ottamisalue ei sijaitse ympäristöhallinnon luokittelemalla pohjavesialueella. Alue on aikaisemmin ollut Reinanpohjan pohjavesialuetta, mutta se on poistunut pohjavesiluokituksesta vuonna 2019. Lähin pohjavesialue, Putkilahden 1-luokan pohjavesialue (0927708), sijaitsee suunnitelma-alueesta 1,9 km pohjoiseen. Alueella ei ole pohjaveden tarkkailuputkia eikä pohjaveden ylin taso ole tiedossa.

Läheisen Varsajärven keskivedenkorkeus on N60 +86,9 m (N2000 +87,2 m).

TOIMINTA, JOHON LUPAA HAETAAN

Tiedot ottamisalueesta

Suunnitelma-alue	: 4,29 ha
Ottamisalue	: 1,25 ha
Pohjaveden korkeustiedot	: Ei tiedossa, lähin vesistö Varsajärvi N2000 +87,2 m
Alin ottamistaso	: N2000 +100,3 m

Ottamismäärä ja -aika

Maa-aines	: Hiekka, hiekkainen sora ja kivinen sora
Haettu kokonaismäärä	: 28 000 m ³
Vuotuinen otto	: 5 600 m ³
Ottamisaika	: 5 vuotta

Ottamistoiminta

Alue on kartoitettu GPS-mittauksena elokuussa 2024. Aineksen mahdollinen ottaminen tulee tapahtumaan vuosien 2025-2029 aikana. Alin ottotaso on +100,3 m, joka on sama kuin alueen aiemmassakin maa-ainesten ottamisluvassa. Kaivausta jatketaan jo avatuista montuista ottamissuunnan ollessa itälaidalla kohti itää ja pohjoisosassa kohti etelää alueen luontaisia muotoja mukaillen. Luoteiskulmassa ja alueen keskellä otto tapahtuu pohjoisen suuntaan. Kaivualueella muotoillaan ja maisemoidaan ensivaiheessa alueen pohjoisosaa. Etu-Varman yksityistie pidetään ottamisen aikana kuljettavassa kunnossa. Erona nähtävänä olleeseen ottamissuunnitelmaan yksityistien varteen jätetään 20 metriä leveä suojapuustoalue. Alueelta kaivetaan hiekkaa ja soraa poiskuljetettavaksi. Lisäksi alueella mahdollisesti tullaan seulomaan hiekkaa ja murskaamaan soraa. Kalustona ottamisessa käytetään maa-ainesten ottamiseen tarvittavaa kuormausta ja kuljetuskalustoa. Alueelle varastoidaan jalostettuja lajikkeita keskimäärin vuoden tarve. Alueella ei säilytetä öljyä eikä huolleta koneita. Kaivun aikana syntyvät jyrkät luiskat suojataan lippusiimalla. Alueen rajauspaalut, luiskamallit ja korkeushäkki rakennetaan luvan myöntämisen jälkeen.

Maisemointi ja jälkihoito

Maa-ainesten otto sekä maisemointi tullaan tekemään vaiheittain. Materiaalin oton jälkeen alueelle varastoidut pintamaat levitetään ja tasoitetaan. Alueen luiskat luiskataan kaltevuuteen 1:3. Alue metsittyy luontaisesti. Arvio alueen jälkihoitotoimenpiteiden kustannuksista on 7000 euroa.

Kaivannaisjätehuoltosuunnitelma

Pintamaat läjitetään kaivualueen eteläreunaan ja käytetään maisemoinnin yhteydessä luiskiin ja pohjatasolle. Pintamaiden määrä alueella on yhteensä arviolta noin 3 000 m³-ktr. Kantoja ja hakkuutähteitä arvioidaan syntyvän noin 150 m³-ktr. Ne tullaan suunnitelman mukaan hakettamaan. Muita kaivannaisjätteitä alueella ei arvioida syntyvän.

Arvio ottamistoiminnan vaikutuksista ympäristöön

Alue on osittain metsittynyt. Maastossa on edelleen selvät maa-aineksen ottamistoiminnan jäljet haetulla alalla ja alueen ilme säilyy nykyisenlaisena vielä vuosia. Alueen maisemointi parantaa ilmettä ajan myötä. Alueelta kuljetettava maa-ainesten ajo kuormittaa jonkin verran lähiteitä. Normaalisti ottamistoiminnasta ei aiheudu ympäristöhaittaa. Suurimpana riskinä alueella voitaneen pitää maaperän likaantumista, joka voi aiheutua alueella koneiden tankkauksen ja käytön yhteydessä käsiteltävistä poltto- ja voiteluaineista sekä laitteissa ja koneissa käytettävien hydrauliiikkaöljyjen vuotojen riskistä. Alueella työskennellessä kiinnitetään erityistä huomiota laitteiden ja koneiden kuntoon sekä öljyn ja polttoaineiden huolelliseen käsittelyyn. Alueelle varataan imeytysturvetta koneista aiheutuvien öljyvahinkojen varalle, jolloin vahingon sattuessa voidaan välittömästi ryhtyä asianmukaisiin torjunta toimenpiteisiin, joilla vaara pilaantumisen leviämisestä saadaan poistettua. Mikäli toiminnanharjoittaja ei varmuudella torjuntatoimiin kykene, hälyttää se pelastuslaitoksen apuun. Ympäristöhaittojen vähentämiseksi suunnitellut toimenpiteet, arviot toimintaan liittyvistä riskeistä, onnettomuuksien estämiseksi suunnitelluista toimista ja sekä toiminnan ympäristövaikutusten tarkkailusta hoidetaan viranomaisten vaatimassa laajuudessa.

Muutokset hakemukseen

Alkuperäiseen hakemukseen on tehty muutoksia hakemuksesta saatujen lausuntojen jälkeen. Alkuperäisessä hakemuksessa maa-aineksia oli tarkoitus ottaa aivan Etu-Varmantiehen saakka, mutta muutoksen jälkeen tiehen nähden jätetään 20 metrin puustoinen suojavyöhyke. Sillä varmistetaan myös kiinteän muinaisjäännöksen jääminen selkeästi ottamisalueen ulkopuolelle. Ottamisalue on suojavyöhykkeen myötä pienentynyt 1,64 hehtaarista 1,25 hehtaariin. Ottamismäärä on pienentynyt 45 000 m³:sta 28 000 m³:on, mikä on pienentänyt myös vuosittaista ottoa. Myös ottamisaika on lyhennetty 10 vuodesta 5 vuoteen.

Hakijan edustajan ilmoituksen mukaisesti toiminnalle ei haeta lupahakemuksen yhteydessä lupaa toiminnan aloittamiseen muutoksenhausta huolimatta.

LUPAHAKEMUKSEN KÄSITTELY

Lupahakemuksen vireilläolosta kuuluttaminen

Hakemuksen vireilläolosta on kuulutettu maa-aineslain 13 §:n mukaisesti Jyväskylän kaupungin verkkosivuilla 6.12.2024 – 13.1.2025.

Kuuleminen

Tilaan rajoituville naapureille on lähetetty 5.12.2024 erityistiedoksianto hakemuksesta.

Hakemuksen täydentäminen

Hakemusta on muutettu toiminnanharjoittajan vastineen yhteydessä uudella ottamissuunnitelmalla, uudella kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmalla sekä uusilla kartoilla. Muutokset ovat pienentäneet ottamisaluetta ja vähentäneet otettavan maa-aineksen määrää, minkä vuoksi myös ympäristövaikutukset ovat alkuperäiseen hakemukseen nähden pienemmät. Siksi ei ole katsottu tarpeelliseksi kuulla hakemuksesta uudelleen.

Lausunnot

Hakemuksesta on 5.12.2024 pyydetty lausunto Keski-Suomen ELY-keskukselta sekä museoviranomaiselta (Keski-Suomen museo).

Keski-Suomen museo lausui asiassa 27.1.2025:

Keski-Suomen museolta on pyydetty lausuntoa, koska suunnitelma-alueella on kiinteä muinaisjäännös, Vanha-Repola Saunapelto (277010004), joka on kivikautinen asuinpaikka. Kohde sijaitsee Varsajärven pohjoispäässä, Etu-Varmantien läheisyydessä. Kohteen on viimeksi maastossa tarkistanut Keski-Suomen museon arkeologi Miikka Kumpulainen 2014. Aluetta on käytetty pitkään maanottamiseen ja maanottoa jatketaan jo avatuista montuista. Muinaisjäännöskohde on suunnitelma-alueen luonnontilaan jätettävällä alueella ja merkitty maa-ainesten ottamissuunnitelmaan raksilla, johon viittaavassa nuolessa lukee ”muinaismuisto”. Kiinteä muinaisjäännös olisi oikea termi, joka kertoo samalla, että kohde kuuluu muinaismuistolain suojan piiriin. Suunnitelmaan merkitty raksi ei osoita muinaisjäännösalueen todellista laajuutta. Kohteen todellinen laajuus tulee saattaa kaikkien alueella toimivien tietoon. Tieto muinaisjäännösalueen rajauksesta löytyy muinaisjäännösrekisteristä. Maanottamiselle suunnitelman mukaan ei ole estettä, kunhan kohteen vahingoittumattomuudesta huolehditaan em. tavalla.

Keski-Suomen ELY-keskus lausui asiassa 30.1.2025:

Maiseman- ja vesiensuojelulliset näkökohdat

Suunniteltu ottamisalue sijoittuu Putkilahden kulttuurimaisemat -valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle (VAMA 2021). Toisin kuin nähtävänä olleessa maa-ainesten ottamissuunnitelmassa (29.10.2024) on mainittu, alueella on voimassa Jyväskylän kaupungin yleiskaava. Suunniteltu ottoalue ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella. Alueen pohjavedestä ei ole havaintoja.

Yleiskaavan strategisen pääkartan (Kartta 1/7) määräysten mukaan kaavan tulkinnassa noudatetaan yksittäisten päällekkäisten kohteiden osalta temaattisten apukarttojen (Kartat 2–6/7) määräyksiä. Putkilahden valtakunnallisesti arvokas maisema-alue on osoitettu Kartalla 3 (Maisema ja virkistys) kaavamerkinnällä ma1.

Kyseisen kaavamääräyksen mukaan 'Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston periaatepäätöksen mukainen valtakunnallisesti arvokas maisema-alue sekä maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Suunnittelussa on otettava huomioon arvokkaan maisema-alueen kokonaisuus, ominaispiirteet ja identiteetti. Rakentaminen tulee toteuttaa tukeutuen olemassa olevaan kylämiljööseen ja noudattaen perinteisiä rakennusten sijoituspäätöksiä. Rantapuusto sekä eheät peltojen reunavyöhykkeet tulee säilyttää. Avoimissa kulttuurimaisemissa avautuvat tärkeimmät näkymät tulee säilyttää. Uusien teiden ja muiden rakenteiden sijoittelussa tulee pyrkiä noudattamaan maiseman ja maaston muotoja.'

Ottamissuunnitelmassa todetaan, että 'Alue on ollut vuosia keskeneräisen soranoton näköisessä kunnossa'. Alueella ei kuitenkaan ole ollut ottamistoimintaa kahden edellisen maa-ainestiluvan voimassaoloaikana (v. 2004–2014 ja 2014–2024). Ottamissuunnitelman kuvien sekä ilmakehuvalokuvien (Paikkatietokuvana) perusteella alue onkin metsittynyt viime vuosikymmenten aikana niin, että vanha ottotoiminta ei enää käytännössä näy maisemassa. Myöskään NOTTO-rekisterin mukaan ottoalueella ei ole ollut luvan mukaista maa-ainesten ottotoimintaa vuoden 1994 jälkeen. Ainoastaan vuonna 2003 on ilmoitettu otetun 3000 m³-k maa-aineksia. Lisäksi Jyväskylän kaupungilta saadun valvontamuistion (21.10.2024) mukaan alue on siinä kunnossa, ettei luvan päättymisen 3.1.2025 vaadi maisemointitoimenpiteitä. Alue on rintauksiltaan turvallinen ja kasvaa jo puustoa. Suunniteltu maa-ainesten ottaminen palauttaisi jo umpeutuneen maisemavaurion.

Maa-ainestilain (555/1981, MAL) 3 §:n 1 momentin mukaan maa-aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu:

- 1) kauniin maisemakuvan tuhoutumista;
- 2) luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista;
- 3) huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa; tai
- 4) tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

MAL 3 §:n 2 momentin mukaan alueella, jolla on voimassa asemakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, ottaminen ei saa 1 momentin rajoitusten lisäksi vaikeuttaa

alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen eikä turmella kaupunki- tai maisemakuvaa.

Ympäristöministeriön julkaisun 2023:30 (Maa-ainesten ottaminen: Opas ainesten kestävään käyttöön) mukaan kauniilla maisemakuvalla tarkoitetaan tarkasteltavan kohteen tai ympäröivän maiseman kauneutta. Maisema voi tarkoittaa sekä luonnon- että kulttuurimaisemaa. Maiseman kauneutta voidaan tarkastella kohteesta ympäristöön tai ympäristöstä kohteeseen päin.

Maa-ainesten ottamissuunnitelmassa ei ole huomioitu voimassa olevaa yleiskaavaa ja sen mal-kaavamerkintää ja -määräystä. Suunniteltu ottamisalue on rajattu kiinni Etu-Varmantiehen ja maa-ainesten ottamisella tulisi olemaan kielteisiä vaikutuksia maisemaan ja näkymiin etenkin Etu-Varmantieltä sekä ympäristön avoimilta pelto- ja vesialueilta. Myös lähin pysyvä ja vapaa-ajan asutus sijoittuu lähelle suunniteltua ottoaluetta.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan suunniteltu maa-ainesten ottaminen on ristiriidassa yleiskaavan mal-kaavamääräyksen valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta koskevien maisemansuojelutavoitteiden kanssa, etenkin mitä tulee arvokkaan maisema-alueen kokonaisuuden, ominaispiirteiden ja identiteetin huomioon ottamiseen sekä avoimissa kulttuurimaisemissa avautuvien tärkeimpien näkymien säilyttämiseen.

Yhteenvetona ELY-keskus toteaa vielä, että suunniteltu maa-ainesten otto on siten ristiriidassa MAL 3 §:n 1 momentin kanssa, koska siitä aiheutuisi laissa kiellettyä kauniin maisemakuvan turmeltumista sekä lain 3 §:n 2 momentin kanssa, koska ottaminen vaikeuttaisi alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen ja turmelisi maisemakuvaa avaamalla jo metsittyneen ja maisemoituneen vanhan ottoalueen.

Edellä esitetyt perustelut huomioiden, Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus katsoo, ettei alueelle tule myöntää maa-ainesten ottolupaa.

Muistutukset ja mielipiteet

Hakemuksen johdosta ei määräaikaan mennessä jätetty muistutuksia tai mielipiteitä.

Hakijan kuuleminen

Hakija antoi vastineensa lausuntoihin 14.2.2025:

Vastineessaan hakija toteaa, että Reinan sora-alue on luvitettu ensimmäisen kerran maa-aineslain voimaantulon jälkeen vuonna 1982. Väyläviraston omistamaa ja Keski-Suomen ELY-keskuksen hallinnoimaa aluetta käytetään ainoastaan yleisten teiden tienpitoon.

Tiehankkeissa on yhä enenevässä määrin siirrytty kalliomurskeen käyttöön, jonka takia Reinan sora-alueen vaikutusalueella ei ole ollut sellaisia tiehankkeita, joissa aluetta olisi ollut järkevä hyödyntää. Edellä mainitusta seikasta johtuen alue on joiltakin osin metsittynyt.

Tienpitäjä haluaa tuoda vastineessaan esille sen näkemyksen, että vaikka arvokkaille maisema-alueille kohdistuvia maa-ainesten ottohakemuksia tulee tarkastella kriittisesti, sijaitsee haettavalla alueella Putkilahden yksityisteiden tiekunnille perustettu tienpi-

toaineen ottamisrasite (000-2008-K2171 Tiekuntien sora, voimaantulo 19.11.1996), jota ei ole järkevää eikä tarkoituksenmukaista kohdentaa sellaisille maa-ainesalueille, joissa ottotoimintaa ei ole aikaisemmin harjoitettu ja josta seuraisi rasitteen mukaisella otolla nykyistä vahingollisempia vaikutuksia maisemakuvaan.

Lisäksi todettakoon, että maisema-aluetyöryhmän mietinnössä (1992, osa I) on todettu, että valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla maa-ainesottoalueita on veloitettava huolehtimaan maisemoinnista koko maa-aineksien oton ajan. Näin ollen maa-ainesten otto ei ole kategorisesti kielletty valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla eikä täten myöskään yleiskaavan ma1-aluevarauksella, joka tuodaan esille lainvoimaisen yleiskaavan selostusosassa.

Keski-Suomen maisemakuva on rikas sekä monipuolinen ja osassa maakuntamme maisema-alueita maa-ainesten otto on tälläkin hetkellä osa alueemme maankäyttöä.

Vastinepyynnön liitteissä esille tuotuja maisemahaittoja voidaan ennaltaehkäistä maankäytön suunnittelulla ja siksi Keski-Suomen ELY-keskus täydentää tällä vastineella jättämäänsä hakemusta seuraavasti:

- Ottamisalueen ja Etu-Varmantien välille jätetään keskimäärin 20 metrin levyinen suojapuustovyöhyke, jolla turvataan pelto- ja vesialueiden sekä tiellä liikkujien näkymien säilyminen eikä mahdollisesta ottotoiminnasta tule näin ollen syntymään merkittävää maisemahaittaa. Tällä varmistetaan myös muinaisjäännealueen vahingoittumattomuus. Suojapuusto jätetään luonnontilaan.
- Ottamisalueen tarkennettu pinta-ala on 1,25 hehtaaria.
- Tarkennettu ottamismäärä on 28 000 m³.
- Tarkennettu vuotuinen otto on 5 600 m³.
- Mahdollinen maa-ainesten otto sekä maisemointi tullaan tekemään vaiheittain.
- Tarkennettu ottamisaika on viisi vuotta, jonka aikana tienpitäjä tarkastelee uuden toimintastrategiansa mukaisesti maa-ainesalueillaan sijaitsevien rasitteiden ja niiden voimassaolon tarpeellisuuden.

Tarkastukset

Alueella on käyty vuosittain valvontakäynnillä, viimeksi 21.10.2024. Alue on luvan valmistelijalle tuttu eikä erillistä tarkastuskäyntiä tämän maa-aineslupahakemuksen johdosta ole katsottu tarpeelliseksi.

RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNNAN RATKAISU

Rakennus- ja ympäristölautakunta myöntää Keski-Suomen ELY-keskukselle / Väylävirastolle maa-aineslain 4 §:n mukaisen luvan maa-ainesten ottamiseen Putkilahden kylän tilalta Soranottoaikka 179-439-6-0 edellyttäen, että toimintaa harjoitetaan hakemuksen ja seuraavien lupamääräysten mukaisesti:

Lupamääräykset

1. Alin ottotaso on ottamissuunnitelman mukaisesti N2000 +100,3 m kuitenkin niin, että pohjaveden ylimmän pinnan päälle jää vähintään kaksi metriä paksu

maakerros. Ottotason alapuolisia massanvaihtoja tai pohjaveden asemaa muuttavaa kaivua ei sallita. Otettavan aineksen määrä on enintään 28 000 k-m³.

2. Ennen ottotoiminnan aloittamista on ottoalueelle asennettava pohjaveden tarkkailuun soveltuva pohjavesiputki. Pohjaveden pinnan korkeustasoa on tarkkailtava putkesta vähintään 4 kertaa vuodessa (talvi, kevät, kesä, syksy). Tarkkailutiedot on toimitettava vuosittain 31. tammikuuta mennessä valvontaviranomaiselle/valvontaviranomaiselle viemällä ottomäärä- ja pohjavesitiedot valtionhallinnon NOTTO-järjestelmään tai toimittamalla luvan valvojalle.
3. Valvonnan helpottamiseksi alueella on oltava vähintään kaksi alinta ottotasoa osoittavaa, selvästi näkyvä korkeusmerkkiä (kolmiopukkia). Myös ottamis- ja kaivualueen rajat on merkittävä selvästi maastoon ennen ottamistoiminnan aloittamista.
4. Kaivualueen raja on työn aikana merkittävä selvästi havaittavalla varoittavalla merkinnällä, kuten lippusiimalla. Mahdollisten työn aikana muodostuvien jyrkkien rintausten päälle on laitettava erikseen aita tai lippusiima sekä varoituskyltit ilmoittamaan jyrkästä rintauksesta. Maastomerkinnät on pidettävä jatkuvasti kunnossa.
5. Ottoalueella on oltava selkeä taulu, josta ilmenee ainakin maa-ainesluvan haltijan/urakoitsijan yhteystiedot, lupatiedot ja luvan voimassaoloaika.
6. Jos alueella joudutaan murskaamaan soraa, on siitä tehtävä ilmoitus (ilmoitus melua ja tärinää aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta, ympäristönsuojelulaki 118 §) kaupungin ympäristönsuojeluun ympäristönsuojelumääräysten mukaisesti.
7. Alueella ei saa muutoin kuin seulonta- ja murskausjaksojen aikana varastoida poltto- tai voiteluaineita, eikä korjata, huoltaa tai pestä koneita ja laitteita. Ottotoiminnan kannalta tarpeellinen kalusto tulee säilyttää tiiviiksi tehdyllä seison-ta-alustalla. Alueella ei saa käyttää huonokuntoisia koneita tai ajoneuvoja eikä säilyttää ottotoiminnan kannalta tarpeettomia koneita. Koneiden lähellä tulee olla imeytysaineita saatavilla.
8. Jos öljyä tai muuta pohja- ja pintaveden laatua vaarantavaa ainetta joutuu maaperään, on ryhdyttävä heti toimenpiteisiin vahingon leviämisen estämiseksi ja ilmoitettava vahingosta ensi tilassa Keski-Suomen pelastuslaitokselle ja maa-ainesluvan valvojalle.
9. Alueella toimijan on huolehdittava siitä, ettei alueelta siirrettävän maa-aineksen mukana leviä EU:n tai kansallisen vieraslajiluettelon mukaisia lajeja. Myös alueella käytettävien työkonoiden ym. osalta tulee varmistua siitä, että vieraslajit eivät pääse leviämään niiden välityksellä maa-ainesalueen ulkopuolelle. Vieraslajit tulee tunnistaa ja asianmukaisesti hävittää.
10. Maa-ainesten ottaminen ja jälkihoitotoimet on mahdollisuuksien mukaan tehtävä vaiheittain ottamisen edistyessä. Pintamaat kasataan reunoille ja ne tulee

käyttää ottamisalueella uuden biologisesti aktiivisen aluskasvillisuuden ja puuston kasvualustaksi. Maisemointiin saa käyttää vain puhtaita maa-aineksia.

11. Alueen reunat luiskataan kaltevuuteen 1:3 tai loivemmiksi. Alueella voidaan jättää maisemoimatta tienpitoaineen ottamisrasitteen 000-2008-K2171 mukainen ottamispaikka, jos rasite jää alueelle ottamisen päättyessä.
12. Alueelle tulee istuttaa mäntyä tai koivua (2500 kpl/ha) niille alueille, joille ei luontaista taimettumista tapahdu. Maisemointi puuston istutuksineen tulee tehdä luvan voimassaoloaikana.
13. Kun luvan voimassaoloaika on päättynyt tai luvassa myönnetty maa-ainesmäärä on otettu, on luvanhaltijan pyydettävä valvontaviranomaista suorittamaan alueella lopputarkastus, jossa tarkastetaan jälkihoidon ja muiden lupaan liittyvien toimenpiteiden toteutuminen.

LUVAN VOIMASSAOLO

Lupa on voimassa 5 vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulopäivästä lukien.

PÄÄTÖKSEN PERUSTELUT

Yleiset perustelut

Maa-aineslain 3 §:n 1 momentin mukaan maa-aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista, huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa tai tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen. Lisäksi alueella, jolla on voimassa asemakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on katsottava, ettei ottaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen eikä turmele kaupunki- tai maisemakuvaa.

Maa-aineslain 3 §:n 4 momentin mukaan ottamispaikat on sijoitettava ja ainesten ottaminen järjestettävä niin, että ottamisen vahingollinen vaikutus luontoon ja maisemakuvaan jää mahdollisimman vähäiseksi ja että maa-ainesesiintymää hyödynnetään säästeliäästi ja taloudellisesti eikä toiminnasta aiheudu asutukselle tai ympäristölle vaaraa tai kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa. Maa-aineksia ei saa myöskään ottaa ilman erityistä syytä vesistön rantavyöhykkeellä.

Maa-aineslain 6 §:n mukaan lupa ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa ratkaistaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus.

Kyseessä on vanha soran ja hiekan ottoalue, jolla ei ole ollut ottamistoimintaa vuosiin, mutta sitä on pidetty reservissä mahdollisia tarpeita varten. Alueella ei ole tehty varsinaista maisemointia, mutta alue on maisemoitunut sekalaisella kasvillisuudella/puustolla ajan kuluessa. Viimeisimmällä valvontakäynnillä 21.10.2024 on todettu mm. että ”Alue kasvaa sekataimikkoa ja puita” ja että ”Alue on kuitenkin siinä kunnossa, ettei luvan päättymisen vaadi maisemointitoimenpiteitä. Alue on rintauksiltaan

turvallinen ja kasvaa jo puustoa.” Puusto on muodostunut soramaahan ilman pintamaata, joka muodostuisi ajan myötä esim. maatuivista lehdistä. Jos toiminnalle ei olisi haettu enää uutta lupaa, ei sitä olisi kannattanut karsia jo kasvavasta puustosta vain orgaanisen kasvukerroksen saamiseksi alueelle. Maisemointi on kuitenkin mahdollista tehdä alueella paremmin ja luvassa tarkoitetulla tavalla. Myös rintauksia voidaan edelleen loiventaa.

Alueella on voimassa oikeusvaikutteinen yleiskaava, jossa alue on luokiteltu kaava-merkinnällä ma1, joka tarkoittaa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokasta maisema-alueita. Suunniteltu ottotoiminta ei kuitenkaan vaaranna maisema-alueita, koska rantapuusto sekä eheät peltojen reunavyöhykkeet säilyvät. Ottaminen ei myöskään tuhoa avoimissa kulttuurimaisemissa avautuvia tärkeimpiä näkymiä, vaan sijoittuu Etu-Varmantien loivaan sisäkaarteeseen tien ja läheisten peltojen tasoon nähden matalalle. Viereen jää selvästi korkeampi jopa tasoon +140 m kohoava Pirttivuori, jonka jyrkimpiin rinteisiin ottaminen ei ulotu. Ottaminen noudattelee pääpiirteittäin nykyisiä maastonmuotoja eikä toiminnan jatkaminen vaadi uusia tieyhteyksiä. Etu-Varmantieltä näkymää peittää muutetussa suunnitelmassa jätettävä 20 metrin suojavyöhyke.

Alueella ei ole enää pohjavesiluokitusta. Koska pohjaveden pilaamiskielto on kuitenkin ehdoton ja toiminnan vaikutukset on tunnettava, on alueelle asennettava pohjaveden tarkkailun mahdollistava putki. Alueella ei ole luonnonsuojelulain mukaisia tai muita suojelukohteita eikä ottamisalueella ole sellaisia maa-aineslain 3 §:ssä tarkoitettuja biologisia, geologisia tai maisemallisia arvoja, jotka estäisivät luvan myöntämisen. Läheinen kiinteä muinaisjäännös rajautuu nykytietämyksen mukaan Etu-Varmantien toiselle puolelle ja jää etenkin ottorajauksen muutoksen myötä sen verran etäälle, ettei sen suojaaminen vaadi erityisiä toimia. Toiminnasta ei ennalta arvioiden aiheudu sijainti sekä lupamääräykset huomioiden haittaa tai vaaraa asutukselle tai ympäristölle.

Päivitetyn ottamissuunnitelman ja edellä esitettyjen lupamääräysten mukaisesti toteutettuna ottaminen tai sen järjestelyt eivät ole ristiriidassa maa-aineslain 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa ja toiminta täyttää maa-aineslain 6 §:ssä esitetyt edellytykset, joilla lupa on myönnettävä. Lupaviranomaisen näkemyksen mukaan lupamääräykset eivät ole luvansaajalle kohtuuttomia hankkeen laajuus ja siitä saatava hyöty huomioon otettuna.

Vastaukset lausuntoihin

Keski-Suomen ELY-keskuksen lausunto ottotoiminnan jatkumisesta on kielteinen. Hakija on kuitenkin muuttanut hakemustaan ja vastannut muutoksillaan alueen maisemavaikutuksiin. Yleiskaavan ma1 -merkintä ei ole ehdoton este ottotoiminnan jatkamiselle. Jos ottaminen jatkuu, tulee sen seurauksena myös maisemointi tehtyä nykyistä luonnon hoitamaa maisemointia paremmin. Pohjavesien suojelemisen ja tarkkailun parantamiseksi alueelle on edellytetty asennettavaksi pohjavesiputki lupamääräyksellä 2.

Keski-Suomen museon lausunto kiinteästä muinaisjäännöksestä on huomioitu kasvatamalla ottamisalueen etäisyyttä siihen. Muinaisjäännös jää tien toiselle puolelle ja osin myös toiselle kiinteistölle sekä selkeästi ottamisalueen ulkopuolelle maastollisesti paikkaan, jossa ottotoiminta ei tule muinaisjäännöstä uhkaamaan.

Yksityiskohtaiset perustelut

Alin ottotaso on määritelty hakemuksen mukaisesti, jolloin pohjaveden yläpuolelle jää laskennallisesti riittävä suodattuvaa vettä puhdistava ja pohjavettä suojaava maakerros ääritilanteissakin. Pohjaveden pinnan korkeuden mahdollinen vaihtelu tulee silti huomioida kaivun yhteydessä. (määräys 1)

Alueen nykyinen pohjaveden pinnan taso ei ole tiedossa eikä ilman pohjaveden tarkkailuputkea selvitettävissä. Pohjaveden tarkkailutietoja tarvitaan, jotta ottaminen ei mene liian lähelle ylintä pohjaveden pinnantaso. Putkesta voidaan tarvittaessa selvittää myös veden laatu. Lähialueen kiinteistöt ovat todennäköisesti omien kaivojen varassa. (määräys 2)

Kaivualueen, ottoalueen ja ottotason merkitsemisellä maastoon helpotetaan valvontaa sekä varmistetaan, että toiminta on ottamissuunnitelman rajausten mukaista sekä turvallista. Kaivualueen ollessa selkeän mallinen, mutta kahdessa tasossa, ovat kaksi kolmiopukkia hyvin sijoitettuna riittäviä kuvaamaan korkeustasoja. (määräys 3)

Varoitusmerkinnöillä sekä aitaamisella varmistetaan ulkopuolisten liikkujien turvallisuus alueella. (määräys 4)

Infotaulun tarkoituksena on antaa tietoa alueen toiminnasta ulkopuolisille. (määräys 5)

Tilapäistä erityisen häiritsevää melua ja tärinää aiheuttavaa toimintaa koskien on tehtävä ns. meluilmoitus. Kiven ja soran murskaaminen on tällaista toimintaa, ja se on erikseen mainittu ilmoitusvelvollisena toimintana myös kaupungin ympäristönsuojelumääräyksissä. (määräys 6)

Kaikki öljyn käsittely ja koneiden pesu tai huoltotoimenpiteet aiheuttavat riskin pohjavedelle ja niitä tulee alueella välttää. Öljyvahingon nopeaan torjuntaan on varauduttava imeytysainein. (määräys 7)

Ölji- tai kemikaalivahingon sattuessa on toiminnanharjoittaja velvollinen toimimaan haittojen ja vahingon leviämisen pienentämiseksi sekä ilmoittamaan vahingosta asianomaisille viranomaisille, jotka määräävät jatkotoimenpiteistä. (määräys 8)

Toimijan velvollisuus on estää haitallisten vieraslajien leviäminen, mikä edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä. (määräys 9)

Määräykset maisemoinnista on annettu alueen jälkihoidon varmistamiseksi. Erityisesti valtakunnallisesti arvokkailla maisema-alueilla maa-ainestenottoalueen maisemoinnista on huolehdittava koko maa-aineksien oton ajan. Maisemoinnin etenemistä seurataan vuotuisilla valvontakäynneillä. (määräykset 10-12)

Lopputarkastuksesta määrätään valvonnallisista syistä. (määräys 13)

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Maa-ainelaki (555/1981) 3-7, 10-13, 19-20, 23 ja 23a §

Valtioneuvoston asetus maa-ainesten ottamisesta (VNA 926/2005) 1-3, 6-9 §

Laki vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta (1709/2015) 4-5 §

Jyväskylän kaupungin maa-ainelupa- ja valvontaviranomaisen taksa 7.11.2023

VAKUUS

Hakijoilta ei vaadita vakuutta, koska hakijoina ovat valtion virastot.

TARKASTUS- JA VALVONTAMAKSU

Ottamissuunnitelman tarkastamisesta peritään Jyväskylän kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunnan 7.11.2023 hyväksymän taksan (lupa vireille vuonna 2024) mukaisesti tarkastusmaksuna vähimmäismaksu 573,00 euroa. Luvanhaltijan tulee suorittaa kaupungille vuotuinen valvontamaksu kulloinkin voimassa olevan taksan mukaisesti.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Ote päätöksestä

Keski-Suomen ELY-keskus/L-vastuualue

Jäljennös päätöksestä

Keski-Suomen ELY-keskus/Y-vastuualue
Keski-Suomen museo

Ilmoitus päätöksestä

Päätöksestä kuulutetaan Jyväskylän kaupungin verkkosivulla.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valitusaika päättyy 30.4.2025.

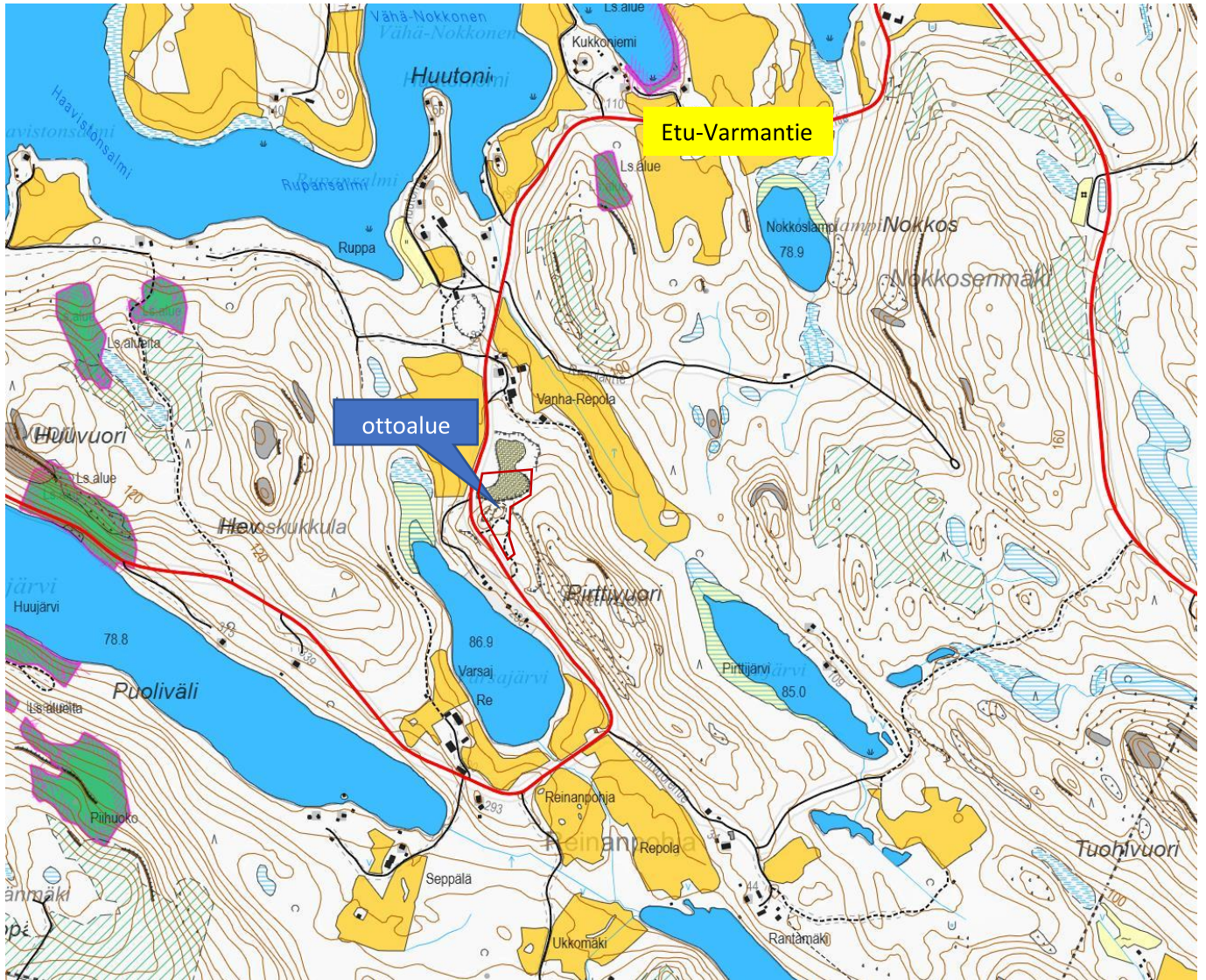
LIITTEET

Valitusosoitus

Jyväskylän kaupunki / rakennus- ja ympäristölautakunta 18.3.2025

Maa-aineslupahakemus 2024-2

SIJAINTIKARTTA

500 m

